

Hvad ser du?

Om tre måneder udløber dette årtusinde. Der tales meget om, hvordan det skal fejres. Regeringen har foreslået, at befolkningen ikke køber fyrværkeri, men sender pengene til de fattige i stedet for – et udmærket forslag!

Men en filosof (!) kritiserer dette forslag; folket trænger efter hans filosofiske hovede til oplevelser – og i oplevelser indgår efter denne lærde mands kloge hovede altså fyrværkeri!

Dårskaben i dette land er stor – særlig stor i akademiske kredse.

Det var jo ikke mindst akademikere, der hyldede *Stalin* som den store humanist, og med akademisk klogskab, der altså var dårskab, retfærdiggjorde denne storforbryders ledelse af menneskeheden frem imod det retfærdige samfund.

Jeg fatter ikke, at så mange politikere opfordrer de intellektuelle til at komme med »løsninger«. Det var langt bedre at opfordre den jævne mand til at sige, hvad han mener, og lytte til ham.

Dette årtusinde løber segnende sin tid ud – segnende under vægten af menneskehedens samlede vægt af dårskab og synd.

*

Vi kan ikke sige os selv fri for medskyld i dette – måske er vor skyld endnu alvorligere end verdens, thi vi kalder os for Guds børn.

Menighedens historie siden Jesu Himmelfart og Åndens udgydelse pinsedag er en gentagelse af Israels folks historie – dog med den forskel, at menighedens skyld er større end Israels, thi mere er den betroet.

I Israels folk var der altid en *rest*, som Gud kendtes ved, på profeten *Elias'* tid syv tusinde mænd, der ikke havde bøjet knæ for Baal.

Tilsvarende har der altid i menighedens (kirkens) historie været en *rest*, som forblev tro. Hvor mange det har været og er i dag, ved kun Gud.

Denne *rest*, hvis talsmænd var profeterne, var altid ilde set og blev ofte forfulgt af det øvrige folk – i nådens tidsalder af den øvrige kristenhed.

Meget tyder på, at dette vil tilspidse yderligere og snart komme til fuld udfoldelse.

*

Hvordan reagerede profeterne, når mod-

standen imod dem og den rest, de repræsenterede, blev voldsom?

De sørgede over det mørke, Guds folk var indhyllet i. Derfor gik de i forbøn for dem og bekendte deres medskyld i folkets forfald – tænk f.eks. på nogle af *Davids* salmer, på *Daniels* bøn og på *Moses*, da han oppe på bjerget kæmpede for det svi-gefulde, forførte folk, der dansede om guldkalven.

Tænk på *Paulus* (Rom. 9,1-2).

De nøjedes ikke med at konstatere, at det så slemt ud iblandt Guds folk, og ryste på hovedet med et dybt suk – man kan snarere sige, at jo værre det så ud, des mere kæmpede de.

*

Det er i dette lys, vi har overvejet, hvordan vi skulle fejre det kommende årtusindeskifte.

Under bøn er vi kommet frem til, at vi vel fejre det »afsidet med Herren«.

Vi vil gerne være sammen med så mange som muligt af Guds børn, for at vi under bøn og taksigelse kan gå ind i det nye årtusinde, lyttende til Ordets tale til os.

Vi vil også gerne samles et sted, hvor vi aldrig har været før, og således markere, at også vi vil videre fremad og ikke mere klynge os til det kendte og vante.

Derfor har vi lejet Evangeliska Fosterlandsstiftelsens *Åhusgård* i *Åhus* på *Skånes* østkyst ca. 20 km fra *Kristianstad*.

Stævnet afholdes i dagene 30. december til 2. januar, altså i tre døgn, idet vi begynder torsdag d. 30. december med aftenmad og slutter søndag d. 2. januar efter Gudstjenesten og påfølgende frokost (lunch).

På side 15 står alle de nærmere enkeltheder om indkvarteringsmuligheder, priser, m.v.

*

Det kommende årtusindeskifte minder os om vort lands tusindårige historie. Det ældste, endnu synlige bevis på begyndelsen til Danmarkshistorien er den store runesten i *Jellinge*, som *Harald Blåtand* rejste til minde om sin fader, *Gorm den Gamle* og dronning *Thyra*. Den har stået der siden ca. 970, altså i godt tusinde år.

Det har været en historie med næsten utrolige omskiftelser. For ca. 1000 år siden herskede *Knud den Store* over *Dan-*

mark (dengang ned til Ejderen og omfattende *Skåne*, *Halland* og *Blekinge*), *England*, en del af det daværende *Sverige* samt *Norge* (det påstod han i hvert fald). Han var en stor personlighed, men døde, kun 36 år gammel, og hans sønner magtede ikke som han at holde sammen på dette vældige rige, *Nordsø-imperiet*, som nogle har kaldt det.

Efter hans død fulgte en alvorlig nedgangsperiode for selve Danmark – en nedgangsperiode, der nu og da truede med rigets opløsning under de rivaliserende kongsemner – først med *Valdemar den Store* i midten af det tolvte århundrede kom Danmark atter på fode som en stat på lige fod med de europæiske stater – og under *Valdemar Sejr* (1202-41) opnåede riget atter en kort stormagtsstatus – men kom efter hans død igen ind i alvorlige interne konflikter, der en overgang truede med rigets opløsning, indtil *Valdemar Atterdag* i midten af det fjortende århundrede atter bragte det på fode.

Efter hans datter, dronning *Margrethe*, skabtes den *nordiske union*. Det var en vældig enhed af principielt ligestillede stater, strækkende sig fra Ruslands grænse til Grønland.

Det viste sig temmeligt omgående efter dronningens død, at denne union ikke kunne bestå. Fra dansk side søgte man gang på gang at gennemtvinge den med våbenmagt, men forgæves. Den brast endegyldigt i 1520, da *Christian den Anden* iværksatte det grusomme blodbad i *Stockholm*.

Dette skete, da halvdelen af dette årtusinde var gået. Det betød et vendepunkt i Danmarks historie. Denne forfærdelige magtudøvelse blev indledningen til den magtfravølse, som derefter har kendetegnet vor historie.

Ganske vist så det ud til, at Danmark forsat under *Frederik den Anden* (Syvårskrigen mod Sverige) og den første tid af *Christian den Fjerdes* regering (Kalmar-krigen) var den førende stat i Norden, men svaghedstegnene var mærkbare, og med afståelsen af *Skåne*, *Halland* og *Blekinge* i 1658 var Danmarks muligheder for stormagtsstatus forbi.

I slutningen af det 18. århundrede forsøgte *Danmark-Norge* atter at erobre noget i retning af stormagts-status, fordi fællesrigerne havde en flåde, som alle måtte respektere. Men drømmene herom forblev drømme, da *Frederik den Sjette* bandt fællesrigerens skæbne til *Napoleon*,

som han beundrede og ikke ville svigte.

Det endte som bekendt med, at Danmark og Norge skiltes i 1814. Danmark var reduceret til »et lidet, fattigt land«, som *Poul Martin Møller* skrev i sit digt.

I 1864 blev riget reduceret til en småstat. Grænsen til *Tyskland* blev sat ved *Kongeåen* i nærheden af *Kolding*. Den blev i 1920 rykket syd på til den nuværende grænse.

Dette er i store – meget store – alt for store træk Danmarks historie i dette årtusinde.

*

Danmarks historie kan derfor beskrives i to »halvlege« – første »halvleg« er første halvdel af dette årtusinde. Her søgte riget gang på gang at opnå stormagtsstatus. Det lykkedes enkelte gange, men altid kortvarigt. Men i *Norden* var Danmark i første halvleg den førende stat. I anden »halvleg«, der omfatter sidste halvdel af dette årtusinde, reduceredes riget mere og mere til en småstat, der kun med nød og næppe bevarede sin selvstændighed.

Er det en lykke for en stat at opnå stormagtsstatus? Er det en ulykke at miste denne status?

Stormagtsstatus opnås kun igennem blodsudgydelse. Vor historie har været meget blodig. Eet er at forsvare riget – et andet er at erobre andre riger. Begge dele koster meget blod – især menigmands blod – ofte blev hele byer i fjendens land stukket i brand – mennesker blev ikke regnet for noget, hvis de var fjender.

Danmarks historie vidner om syndens magt og syndens dårskab tillige med syndens magtesløshed, når Gud straffer et folk.

*

Den »indre« historie er vigtigere end den ydre. Hvad *Den evige Gud*, folkets Herre, for hvem tusinde år er som een dag, har virket i vort land i det snart gangne årtusinde, har ingen overblik over. Vi skimter kun noget og aner måske lidt mere.

Der har altid – selv under første »halvleg«, da den *katolske* kirke var enerådende og ofte havde endnu mere magt end kongen og hans råd – været en *rest*, der ikke bøjede knæ for Baal, men kendte og ærede den levende Gud. Deres historie er stort set ukendt. Hvad de har betydet, kan der derfor ikke berettes om i historieboerne, end ikke i kirkehistorien.

I anden »halvleg« var den *evangelisk-lutherske* kirke enerådende i mange år og er stadig kirke for 90% af befolkningen. Også i denne halvleg har Gud haft en *rest*. Den kender vi noget bedre – og den

takker vi Gud for.

Hvad *Kingos* og *Brorsons* salmer har betydet for mangfoldige, har vi en anelse om – de har ofte ført mennesker til frelse, holdt trætte, mismodige Guds børn oppe og bevaret dem fra frafald og resignation.

Vi kunne nævne andre store navne på Guds tjenere i vort folk – men vi bør ikke fremhæve dem så meget, at vi glemmer *alle de stille i landet*, som i troskab mod Herren har været salt og lys i vort folk og betydet uendeligt mere end de konger, der underlagde sig andre folk med megen blodsudgydelse, der gjorde tusinder af kvinder til enker og tusinder af børn til faderløse.

Vort folks historie er gådefuld. Vi vil først forstå den, når vi skuer lys i Guds lys.

Han er folkenes Herre. For ham er selv den vældigste stormagt ikke mere end en dråbe på en spand eller et fnug på en vægt (Esaj. 40,15). Han har kontrolleret, ja ledet vor historie – men det er endnu skjult for os – i hvert fald temmelig skjult! Noget mener vi at fatte. Men det meste er ikke åbenbaret os.

Synd er folkenes skændsel. I den nye oversættelse siges det således: »Retfærdighed opfører sig og folk; synd er en *modbydelighed* iblandt folkeslag« (Ordspr. 14,34).

Alt, hvad der vindes på bekostning af andre, ser måske stort ud – men tænk, om det i Guds øjne er en modbydelighed!

*

Der kommer en dag, da Herren skifter ret mellem folkene. Da kaster Han sandhedens lys over historien, derunder Danmarks-historien.

Den dag er næppe fjern. Det er umuligt for troen at forestille sig, at der skal gå endnu et årtusinde, før vor Herre Jesus Kristus kommer igen.

Troen siger tværtimod: »Han er nær for døren! Han kommer snart!«

*

Da vil det vise sig, at det ikke er kongerne, end ikke de med tilnavnet »Den Store«, der arver jorden, men de sagtmødige, altså de stille i landet, de »betydningsløse«, som ikke omtales i nogen historiebog. De var i stand til at bede – det skete i det skjulte dag efter dag – de holdt ud – og de bar folket på deres hjerte med ind for Guds nådetrone – de udkæmpede deres kampe med åndelige våben – kampe, der krævede noget af dem selv, men aldrig krævede andres blod.

Stormagtsdrømme og stormagtsbegær er for det kødelige menneske. Materiel

storhed af enhver art higer kødet efter.

Guds rige, dets komme i synlig skikkelse, er for det åndelige menneske. Det kan nøjes med klæder og dagligt brød.

En dag vil det vise sig, om det var det kødelige menneske eller det åndelige, der betød mest i Danmarkshistorien. Det første tilhørte altid flertallet – det sidste en minoritet, en rest.

*

Jeg har benyttet ordet »halvleg« og opdelt vor historie i to »halvlege«. Det rejser dette spørgsmål: Hvem har kæmpet imod hinanden i disse to halvlege – og hvem har vundet?

Danmark har kæmpet imod sine ydre fjender og vandt første »halvleg« men tabte anden.

Danmark har kæmpet imod sine indre fjender – oprørere – frække kongsemner – i nyere tid landsforrædere. Denne kamp omfarer både første og anden »halvleg«.

Disse kampe kan historikerne beskrive nogenlunde. Men den altafgørende kamp har i begge »halvlege« været en strid mellem *Lyset* og *Mørket*.

I første »halvleg« havde *Mørket* overtaget, thi den katolske kirke forplumrede evangeliet for hele folket.

Men »anden halvleg« begyndte med et gennembrud for *Lyset*, da evangeliet kom til vort folk som et *Åndens vejr* ved *reformationen*. Vi kan ikke sige, at *Lyset* har sejret over *Mørket* i anden »halvleg«, men vi kan sige, at gang på gang vandt *Lyset* mange mænd og kvinder og førte dem fra *Mørket* over i Guds elskede Sønns rige.

Nu er vi ved afslutningen af anden »halvleg«. Der er kun få minutter af kampen tilbage. Hvem sejrer?

Det ser ud til, at *Mørket* sejrer, thi aldrig før i vort folks historie har vi været så dybt nede i moralsk og åndelig henseende som i dag. Det ser ud, som om syv onde ånder er vendt tilbage til det tomme hus og har besat det.

Men Guds rest, den lille flok, de ganske få holder ud i kampen. (Der blev for nogle måneder siden udkæmpet en kamp om det europæiske fodboldmesterskab. Kampen stod imellem et tysk og et engelsk hold. Da der manglede et minut af kampen, førte tyskerne med et mål imod nul. Men englænderne gav ikke op. De scorede i kampens sidste minut to mål og vandt!). Det ser i dag umiddelbart inden kampens afslutning ud til, at *Mørket* vinder en fuldkommen sejr. Men hold ud – »never give up!« som englænderne siger. Guds rest vil ende i martyriet – men sejre! Herren kommer, fratager *Mørket* al magt, opretter sit rige, hvor hans små venner er medkonger og medpræster med Ham. De

sejrer, fordi Han har sejret.

*

Det er i denne bevidsthed, vi indkalder til stævne i *Skåne* ved årtusindeskiftet. Vi håber at være sammen med venner fra *alle de nordiske lande* og venter også, at nogle venner fra *den tysktalende verden* kom-

mer og er sammen med os.

Vi bekriger lykkeligvis ikke hinanden. Nok er vi borgere i *Danmark, Sverige, Norge, Finland, Tyskland* – men vi er først og fremmest medborgere i Guds rige og således af samme »nationalitet«!

Vi kan derfor bede med een sjæl og eet hjerte for vore folk og opmuntre hverandre til at holde ud der, hvor Gud har sat

os. Vi har et større mål end de vildeste stormagtsdrømme – og vi er ganske nær ved målet!

Ja, vi, der indbyder til dette korte stævne, ved ikke, om Herren kommer i kraft og megen herlighed inden d. 30. december – derfor siger vi: »...om Gud vil, og vi lever.«